

тѣ сторили взаимно вѣра и клетва: „нито българитѣ да навлизатъ въ Романия (Византия), нито пъкъ императорътъ да се рѣши да навлиза въ България“. И върху туй направиха, пише Теофанъ, взаимно писменъ договоръ. Значи, при Церига българитѣ сж били заставени отъ Византия да иматъ и държавна архива, дѣто се чували писменнитѣ международни актове. Въ грѣцкия надписъ на каменния стѣлбъ, намѣренъ между Спнивиръ и Карабашли отъ 820 г., сжщо се срѣщатъ думитѣ „описанитѣ въ хартитѣ“ (та анаграфента ен тис хартис), нѣ тоя паметникъ е отъ 9-й вѣкъ. Въ такъвъ случай извѣстието на Теофана си остава като първо по дата, дѣто се говори за писмени дипломатически сношения на България съ Византия. Договорътъ съ Тервеля незнаемъ дали е билъ писменъ. Грѣцката писменостъ е била наложена на българитѣ отъ Византия. За проникването на грѣцкия езикъ въ България сж съдѣйствували, освѣнъ постояннитѣ политически и търговски взаимни сношения, нѣ още и завареното въ Мизия туземно население а още повече и самото християнство, което отдавна е сжществувало тамъ. Многобройнитѣ каменни надписи на грѣцки езикъ, издигани отъ различни български ханове, свидѣлствуватъ до каква степенъ тоя езикъ получилъ въ България гражданско право.

Подиръ нѣколко мѣсеца Церигъ испратилъ 12000 войска подъ управлението на Боила въ Берзития съ цѣль да плени и прѣнесе населението въ България. Повечето изслѣдователи отождествяватъ Берзития съ земята на бърсяцитѣ въ западна Македония. Обаче това едва ли е вѣрно, слѣдъ като знаемъ, че София и Пловдивъ прѣзъ туй врѣме сж се намирали подъ Византия, Церигъ мжно би се рѣшилъ да испраща войската си толкова далечъ прѣзъ чужда земя. При туй Византия за какво би отваряла война на българитѣ, ако дѣйствително Берзития не се е намирала подъ нейна власть. За това трѣба да търсимъ горното име като укрѣпление въ Тракия. Императора като узналъ за грабителския походъ отъ шпионитѣ си, които още отъ врѣмето на Сабина се били загнѣздили и поддържали въ българския дворъ, наскоро събралъ войска отъ 30 хиляди и казалъ, че се приготвява срѣщу арабитѣ, понеже тогава въ Цариградъ се намирали българскитѣ пратеници, та потеглилъ слѣдъ тѣхното заминаване. Той навлѣзалъ въ България ненадѣйно и му се удало при Литосория или Гърмада да разбие експедицията.